

REKOMMENDATION OM UPPGIFTSBESKRIVNINGEN, KOMPETENSKRAVEN OCH UTBILDNINGEN FÖR OMSORGSASSISTENTER I TJÄNSTER FÖR ÄLDRE

Bakgrund

Inom social- och hälsovården kommer det att uppstå och har det redan delvis uppstått ett kraftigt arbetskraftsunderskott, samtidigt som den åldrande befolkningens servicebehov ökar och den nuvarande personalen går i pension. Ett sätt att svara på det ökande behovet av arbetskraft har varit att omvärdera uppgiftsstrukturerna och skapa utbildning inom assisterande vård- och omsorgsuppgifter. Assisterande uppgifter har också setts som en möjlighet att erbjuda en flexibel utbildnings- och sysselsättningsväg för uppgifter inom branschen, till exempel för personer som vill byta yrke.

Social- och hälsovårdsministeriet och arbets- och näringsministeriet inledde 2011 ett gemensamt utvecklingsprojekt (HYVÄ-projektet) som syftade till att möjliggöra en sådan väg. Utbildningen ordnades som arbetskraftsutbildning i samarbete med anordnare av yrkesutbildning.

Omsorgsassistentens utbildning är inte en yrkesexamen utan den består av några examensdelar. Anordnarna av yrkesutbildning har nu erbjudit utbildning i att bli omsorgsassistent på ett sådant sätt att den oftast har innehållit examensdelen "Att främja utveckling och delaktighet" från grundexamen inom social- och hälsovården och en annan examensdel från grund- eller yrkesexamen inom rengörings- och fastighetsservicebranschen.

I kvalitetsrekommendationen för att trygga ett bra åldrande och förbättra servicen 2017–2019 rekommenderas det att man räknar med omsorgsassistenterna i personaldimensioneringen, men att de inte kan vara ensamma på arbetsskiftet eller ansvara för medicinering.

Enligt ändringen av äldreomsorgslagen som gäller personaldimensioneringen för tjänster inom heldygnsvård för äldre personer (980/2012; L 565/2020) som träder i kraft den 1 oktober 2020 och den regeringsproposition som den gäller (RP 4/2020) kan omsorgsassistenterna räknas med i personaldimensioneringen till den del de deltar i det direkta klientarbetet, med begränsningen att de inte kan arbeta ensamma under arbetsskiftet eller ansvara för medicinering. I äldreomsorgslagen och i ovannämnda regeringsproposition har man definierat det direkta klientarbetet och de uppgifter som hör till det indirekta arbetet, till exempel, städning, matlagning och tvätt, som utförs utan klienten. I omsorgsassistenternas uppgifter kan ingå både direkt och indirekt arbete, men den tid som går åt till det indirekta arbetet beaktas inte i personaldimensioneringen.

Beredning

I regeringspropositionen står det att undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet tillsammans fastställer en nationellt enhetlig kompetens och en enhetlig omfattning för utbildningen av omsorgsassistenterna. Beredningen har gjorts i samarbete med företrädare för social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet samt Utbildningsstyrelsen. Frågan har också behandlats tillsammans med företrädare för centrala arbetsmarknadsorganisationer, utbildningsorganisationer, Institutet för hälsa och välfärd, tillsynsmyndigheterna och Kommunförbundet.

Uppgiftsbeskrivning och kompetenskrav

Omsorgsassistenterna kan i regel utnyttjas vid enheter för serviceboende med heldygnsomsorg, om enhetens karaktär gör det möjligt att fördela arbetet mellan den personal som arbetar under arbetsskiftet. När det gäller hemvården är situationen annorlunda, eftersom klientens behov bör tillgodoses på ett mer övergripande sätt, för att antalet anställda som besöker klienten ska förbli begränsat.

I det direkta klientarbetet har omsorgsassistenterna assisterande uppgifter. Arbetsuppgifterna handlar om att sörja för klienternas grundläggande behov och assistera i:

- personlig hygien
- klädsel
- måltider
- rörlighet
- utomhusvistelse
- upprätthållande av funktionsförmågan

En anställd som arbetar som omsorgsassistent ska kunna handleda och assistera klienterna i de dagliga sysslorna och sörja för deras välfärd, hälsa och säkerhet. Dialogen med klienter och andra anställda förutsätter god kommunikationsförmåga och förmåga att arbeta i grupp. Arbetet förutsätter initiativförmåga och ansvarsfullhet samt tillräckliga kunskaper i finska.

Utbildningens innehåll och omfattning

De delar av grundexamen inom social- och hälsovården som motsvarar kompetenskraven för omsorgsassistentens uppgifter inom det direkta klientarbetet är:

- Att främja utveckling och delaktighet, 25 kp och
- Att främja äldres delaktighet, 35 kp.

Man kan arbeta som omsorgsassistent efter att ha avlagt ovan nämnda yrkesinriktade examensdelar med godkänt resultat, en helhet som omfattar sammanlagt 60 kompetenspoäng.

Kraven på yrkesskicklighet i examensdelen Att främja utveckling och delaktighet är:

Den studerande kan

- arbeta enligt den pedagogiska branschens och social- och hälsovårdsbranschens lagstiftning, föreskrifter, verksamhetsprinciper, värderingar och yrkesetiska principer
- planera sitt arbete och samarbeta med en arbetsgrupp
- planera, genomföra och utvärdera främjande av utveckling och delaktighet
- interagera med klienten
- främja utveckling och delaktighet med hjälp av branschens arbetsmetoder, arbetsredskap och material
- handleda och assistera i dagliga aktiviteter
- sörja för klientens välbefinnande, hälsa och säkerhet
- informera om tjänster
- upprätthålla säkerheten, sin arbetsförmåga och arbetshälsa
- utvärdera och utveckla sitt eget arbete.

Kraven på yrkesskicklighet i examensdelen Att främja äldres delaktighet är:

Den studerande kan

- arbeta enligt de bestämmelser, verksamhetsprinciper, värderingar och etiska principer som gäller arbete inom social- och hälsovårdsbranschen
- planera, utföra och utvärdera sitt arbete
- interagera med klienten
- använda olika arbetsmetoder, arbetsredskap och material inom branschen för att främja klientens delaktighet
- använda olika arbetsmetoder, arbetsredskap och material inom branschen för att främja ett mänskligt liv för klienten i terminalvårdsskedet
- handleda klienterna att använda service och göra val
- agera som medlem i en arbetsgrupp
- upprätthålla och främja säkerheten, sin arbetsförmåga och sin arbetshälsa
- utvärdera och utveckla sitt arbete
- bedöma sina möjligheter att driva ett företag inom branschen.

Ingendera av de ovan nämnda examensdelarna innehåller kunskap i läkemedelsbehandling.

Om den som avlagt examensdelarna "Att främja utveckling och delaktighet" och "Att främja äldres delaktighet" senare bestämmer sig för att avlägga grundexamen inom social- och hälsovården i sin helhet, identifieras och erkänns tidigare visad kompetens genom förfaranden för personlig tillämpning som lagstiftningen om yrkesutbildning förutsätter.

Mer information

Satu Karppanen, konsultativ tjänsteman, fornamn.efternamn@stm.fi

Distribution

Kommunerna

Samkommunerna

Finlands Kommunförbund

Regionförvaltningsverken

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira

Institutet för hälsa och välfärd